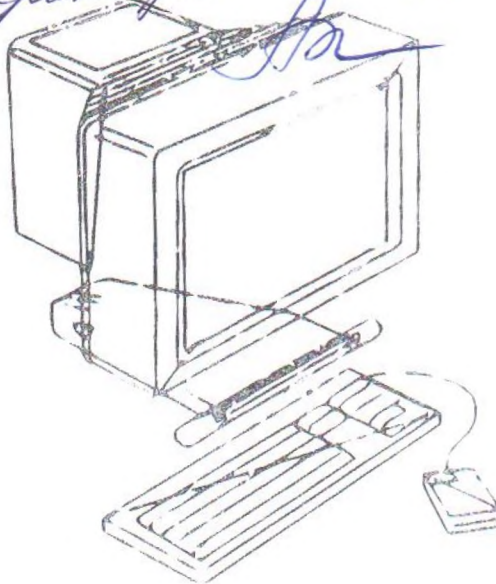
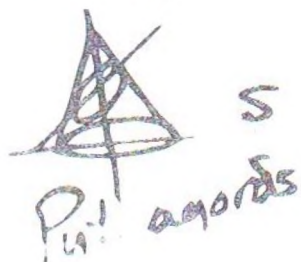
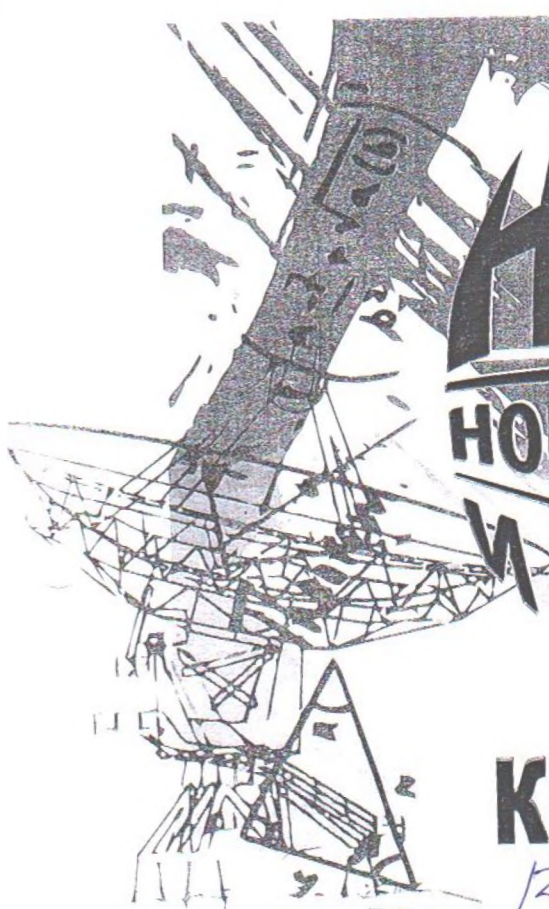

ISSN 1694-7649

НАУКА НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ

КЫРГЫЗСТАНА

Вотиска Верма
секретарь А. Шамширова

ЖУРНАЛ «НАУКА И ТЕХНИКА» ОСНОВАН В 1993 ГОДУ,
ПЕРЕИМЕНОВАН В «НАУКА И НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ» В 1996 ГОДУ,
ПЕРЕИМЕНОВАН В «НАУКА, НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
КЫРГЫЗСТАНА» В 2015 ГОДУ, ВЫХОДИТ ЕЖЕМЕСЯЧНО

Республиканский научно-теоретический журнал

Виктория Верна
Ученый секретарь *В.А. Пестриченко*

**НАУКА,
НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ
И ИННОВАЦИИ
КЫРГЫЗСТАНА**

№ 4, 2016

Главный редактор

Токторалиев Б.А., академик НАН КР

Ответственный редактор, профессор

Д.Жапаров

Редколлегия:

Ирина секретарь
Арабаев Ч.И., член-корр. НАН КР, д.ю.н., профессор.

Исаев К.И., член-корр. профессор социологии.

Артыкбаев М.П., д.филол.н., д.полит.н., профессор.

Канаев Р.А., д.м.н., профессор.

Байгазиев С.О., д.филол.н., профессор.

Мамбетакунов Э.М., член-корр. НАН КР, д.пед.н., профессор.

Быковченко Ю.Г., д.биол.н., профессор.

Мамытов М.М., д.м.н., академик НАН КР, профессор.

Давлятов У.Р., д.т.н., профессор.

Дженбаев Б.М., д.биол.н., профессор.

Нургазиев Р.З., член-корр. НАН КР, д.вет.н., профессор.

Джумабаев К.Дж., д.э.н., профессор.

Жакыпбеков Ж.Ж., д.и.н., профессор.

Панков П.С., член-корр. НАН КР, д.с.м.н., профессор.

Жумабаев А.Р., д.м.н., профессор.

Иманакунов Б.И., д.хим.н., профессор, академик НАН КР.

Собуров К.А., д.биол.н., профессор.

Субанова М.С., д.биол.н.

Чодураев Т.М., д.геогр.н., профессор.

А., Джаркымбаева А.К., Калыбек

КҮНЧҮЛҮГҮ ЧЕКТЕЛГЕН
ЫН БИЛИМ АЛУУ
ТҮГҮН, ШАРТТАРЫН ЖАНА
ЕРДҮҮЛҮГҮ МЕНЕН
СҮН РЕГЛАМЕНТТЕШТИРГЕН
(ИК-УКУКТУК НЕГИЗДЕР.....161
А., Джаркымбаева А.К., Калыбек

Ю-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ,
ИРУЮЩИЕ
СТЬ И УСЛОВИЯ ПОЛУЧЕНИЯ
ИЯ И ЗАНЯТИЕМ ТРУДОВОЙ
СТЬЮ ЛИЦ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
СТЯМИ ЗДОРОВЬЯ ПО ЗРЕНИЮ.....161
А.К. Джаркымбаева, Калыбек кызу

Y FRAMEWORK GOVERNING THE
S AND CONDITIONS OF
AND EMPLOYMENT OF PERSONS
ILITIES ON VISION HEAL.....161

КАНДАЙ ТҮШҮНҮКТӨРМӨ
КУКТУН ПРОЛОГУ КАТАРЫ..... 164

ПОНЯТИЯ ВОЛИ КАК ПРОЛОГ
ННОМУ ПРАВУ..... 164

ENT MEANS OF WILL, LIKE A
OF NATURAL LAW.....164

САЯСАТ ТААНУУ ИЛИМДЕРИ
ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ
POLITICAL SCIENCE

А.
АНДАГЫ МАССАЛЫК МААЛЫМАТ
АРЫ ЖАНА САЯСИЙ МАДАНИЯТ
СИР.....167

А.
МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ И
СК... КУЛЬТУРА
ТАНЕ: ВЗАИМНОЕ ВЛИЯНИЕ.....167

и
POLITICAL CULTURE IN
AN INTERFERENCE.....167

Т.Ш.
ЭПОСУНДАГЫ ОКУЯЛАРДЫН
ТАБЫЛА БАШТАДЫ СИАНЬ
АГЫ ЧОПОДОН ЖАСАЛГАН
АСКЕРДИ ЖЕРГЕ БАКАЙ
Н.....171

Т.Ш.
ХОДКИ, ПОДТВЕРЖДАЮЩИЕ
ЕЛЬНОСТЬ СОБЫТИЙ
ИХ В ЭПОСЕ «МАНАС».
ВАЯ АРМИЯ В СИАНЕ БЫЛА
) ПОД ПРЕДВОДИТЕЛЬСТВОМ
.....171

T.Sh. Toktogaziev

NEW FINDS CONFIRMATIVE REALITY EVENTS
REFLECTED IN AN EPOS "MANAS".
TERACOT AN ARMY IN SIAN WAS IT IS BURIED
UNDER LEADERSHIP OF BAKAI..... 171

Мытыев М.Ч.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЕВРАЗИЯЛЫК
ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИККЕ
КОШУЛУУСУ.....176

Мытыев М.Ч.

ПРИСОЕДИНЕНИЕ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
К ЕВРАЗИЙСКОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ
СОЮЗУ.....176

M.Ch. Mytyev

THE ACCESSION OF THE KYRGYZ REPUBLIC
TO THE EURASIAN ECONOMIC UNION.....176

ПЕДАГОГИКА ИЛИМДЕРИ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PEDAGOGICAL SCIENCE

Касмалиева А.С., Губанова Л.И.

БАШТАЛГЫЧ МЕКТЕПТИН ОКУУЧУ
ДЕНЕ ТАРБИЯ САБАКТАРЫНА КЫЗ
КАЛЫПТАНДЫРУУНУН.ӨЗИ ӨЧӨЛҮК
.....179

Касмалиева А.С., Губанова Л.И.

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕРЕСА
ЗАНЯТИЯМ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ДЕТЕЙ
МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....179

A.S. Kasmaliyeva, L.I. Gubanova

FEATURES OF FORMATION OF INTEREST TO
LESSONS OF PHYSICAL CULTURE
CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE.....179

Кудайназарова К.Дж.

ИНСАНДЫН МААЛЫМАТТЫК
МАДАНИЯТЫ.....182

Кудайназарова К.Дж.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА
ЛИЧНОСТИ.....182

K.Dzh. Kudainazarova

PERSONAL INFORMATION CULTURE.....182

Айтышева Ж.Т.

ИНТЕЛЛЕКТ ТҮРЛӨРҮ ЖАНА ОКУТУУНУН
НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН
АРТТЫРУУ МАСЕЛЕЛЕРИ.....186

Айтышева Ж.Т.

ВИДЫ ИНТЕЛЛЕКТА И ОБУЧЕНИЯ С ЦЕЛЬЮ
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ.....186

Zh.T. Aitysheva

TYPES OF INTELLIGENCE AND TRAINING TO
IMPROVE EFFICIENCY.....186

Касмалиева А.С., Абдырахманова Дж.О.,

Губанова Л.И.

ОКУУЧУЛАРДЫН ДЕНЕ ТАРБИЯ
САБАКТАРЫНА КЫЗЫГУУСУН
КАЛЫПТАНДЫРУУЧУ ОКУУ-ТАРБИЯ
ПРОЦЕССИНИН МОДЕЛИ.....189

Айтышева Ж.Т.

ИНТЕЛЛЕКТ ТҮРЛӨРҮ ЖАНА ОКУТУУНУН НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН
АРТТЫРУУ МАСЕЛЕЛЕРИ

Айтышева Ж.Т.

ВИДЫ ИНТЕЛЛЕКТА И ОБУЧЕНИЯ С ЦЕЛЮ ПОВЫШЕНИЯ
ЭФФЕКТИВНОСТИ

Zh.T. Aitysheva

TYPES OF INTELLIGENCE AND TRAINING TO
IMPROVE EFFICIENCY

УДК 370.182:371.244

Макалада баланын тубаса өзгөчөлүктөрүн, интеллекттин өнүктүрүү анын билим алуусуна, турмушта ийгиликке жетүүсүнө, жалпы эле инсан катары калыптануусуна тийгизген таасири ачып берилип, социалдык интеллекттин компоненттери мазмундук жактан чечмеленген. Билим берүүдө окуучулардын интеллектинин өзгөчөлүктөрүн эске алуу алардын шык-жөндөмүн ойготууга таасир этери ачып берилген.

Негизги сөздөр: тубаса өзгөчөлүктөр, интеллект, интеллект түрлөрү, вербалдык-лингвистикалык интеллект, социалдык интеллект, окутуу, инсанды калыптандыруу.

В статье рассматривается влияние врожденных особенностей и особенностей интеллекта ребенка на успеваемость учащихся и успешность в жизни, на формирование его личности. Раскрыты компоненты интеллекта учащихся в системе образования, способствующие раскрытию задатков детей.

Ключевые слова: врожденные особенности интеллекта, виды интеллекта, вербально-лингвистический интеллект, социальный интеллект, обучение, формирование личности.

In article are considered influence of congenital features and features of intelligence the child on progress of learning and progress in life, on formation of his personality. Components of social intelligence, the accounting of features of intelligence of the pupils in an education system and the disclosure of inclinations of children are opened.

Key words: congenital features, intellect, types of intellect, verbal linguistic intellect, social intellect, teaching, formation of the personality.

Акыркы мезгилде таланттуу балдардын психологиялык өзгөчөлүгүн, аларга билим берүүнүн натыйжалуулугун арттыруу маселелерин турмушта изилдөө адистер үчүн актуалдуу маселеге айланды.

Коомдогу инсандардын карым-катышынын, ийгиликтерге жетишинин сырлары, кесипке болгон жөндөмдүүлүктөрү такай түрдө окумуштуулардын кызыгуусун туудуруп, бүт илим тармактары бул байланыштарды өз предметине тиешелүү өнүктөн изилдөөгө алып келе жатат. Айрыкча акыркы кездерде адамдын инсандык мүмкүнчүлүгүн, тубаса өзгөчөлүктөрүн изилдөөгө кызыгуу өтө күчөп, инсандын интеллектин жана жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүү маселелери философия, социология, психология, этика, педагогика ж.б. илимдердин негизги изилдөө предметине айланып олтурат.

Окумуштуулар инсандын турмушта жетиши ийгиликтери балалык чакта айлана-чөйрөдөгү кезиктерге болгон күчтүү кызыгуусунун бар болушуна жашоодо өтө зарыл болгон эн керектүү билим берүү жыйындысына ээ болуусуна көз каранды эмес деп белгилешет.

Адамдардын ишке болгон шык-жөндөмү кезден эле билинет. Мектепте класс окуучуларына бир эле педагог окутса, бирдей эле окуу материалдары берилсе, окуучулардын айрымдары «1-курс», «2-курс», «3-курс» деген бааларга, айрым окуучулар «4», «5» деген окуса, калгандары «3» деген баага окуса, ал эми кээ бир эки окуучунун алган баасы дайыма «2» деген баа. Окуучулардын билим алуудагы мындай өзгөчөлүктөрүнүн сабак материалын кабыл алуусуна, түшүнүүсүнө жана эстеп калуусуна жараша болот. Эмне үчүн кээ бир эле класста окуган окуучулардын түшүнүүсү, кабыл алуу деңгээлдери ар түрдүү болот. Бул өзгөчөлүктөр суроого жооп берүүдө, окуучулардагы маанилүү өзгөчөлүктөрү менен байланыштырылып изилденет.

Жөндөмдүүлүккө ээ болгон баланын жөндөмдүүлүгү өтө кеңири болуп, ыңгайлуу шартта алардын талантында устатка, мугалимге ээ болгон жөндөмдүүлүктөргө жетише алат. Өтө жөндөмдүүлүккө ээ болгон балада таанып-билүү, окууга жөндөмдүүлүгү өтө жогору болуп, өзгөчөлүк балада жаш кезинен эле билим берүү менен кибернетиканын атасы Норберт Винер - 1937-жылы да окуганды үйрөнүп, ар кандай илимий ачылыштарды кызыгып окуй баштаган. Атасы уулун математика үйрөтүп, математиканы окуткан. 9 жашында мектептин 9-классына кирген. 14 жашында математикалык логика боюнча олимпиадага катышы үчүн 18 жашында философия деген наам алган. 13 тилде эркин сүйлөгөн ачылыштарды жасаган. XX к. математикалык кибернетика илимин негиздеген.

Интеллект (лат. intellectus - разумение) - адамдын акыл жөндөмдүүлүгүнүн турмушта ар дайым анын ар кыл ишмердүүлүктөрүнүн турмуштарынан көрүнүшү [2].

«Интеллект» психологиялык өнүктөө дегенди билдирет. Интеллекттин когнитивдик чөйрө менен байланышы катары каралат. «Интеллект» өнүктөн алып караганда аң-сезим бөтөнчөлүгүнүн белгилүү функцияларын аткарышына

тасы болуп, адистер үчүн таанып-билүүдөгү бөгөнчүлүктөрдү аныктоочу белги катары кызмат кылат.

Азыр адамдардын интеллектинин 9 түрү белги-

Гарвард университетинин профессору Ховард Гарднер «Рамки ума: теория множественности ума» китебин 1983-жылы жарыкка чыккан китебинде адамдар ар түрдүү деңгээлде билимдерди өздөштүрөрүн, ар бир адамдын билимдерди өздөштүрүүсү өзгөчөлүктөргө ээ экендигин баса белгилеп, адамдардын интеллектинин 8 түрүн аныктаган. Ховард Гарднер интеллектин сегиз түрүн атаса, ал эми азыркы кездеги дүйнөгө таанымал бизнес-тренер Р. Кийосаки интеллектин тогузунчу түрүн аныктаган.

Гарднер ар бир баланын интеллектинин өзгөчөлүгүн эске алып, билим берип окутса, кесипте таңдаса, андайлар турмушта чоң ийгиликтерди жаратат дейт. Мисалы, **вербалдык-лингвистикалык интеллект**ти өнүккөн адамдар чет тилдерди оңой эле үйрөнүп алышат, сүйлөшкөндү, диктор алышканды, китеп окуганды жакшы көрүшөт. Алар чет тилдерди ийгиликтүү үйрөнүп, көп тил билген адамдар болушат жана котормочу, филолог, журналист, жазуучу болуп иштей алышат.

Вербалдык-лингвистикалык интеллектти өнүккөн көптөгөн улуу адамдар тарыхтан белгилүү. Алар баарынан мурда көп тилдерди билишкен, ошондой эле окумуштуулук даражага да жетишкен. Мисалы, түрк акыны Назым Хикмет бир нече тилдерде сүйлөгөн ж.б.

Ар бир интеллекттин түрүн өнүктүрүүгө болбой да айтылып жүрөт. Эгерде таланттуу балдарга билим берүүдө туура метод-ыкмалар колдонулуп, бала өзү ырышчаактык менен тажабай аракет кылса, андай бала таң каларлык натыйжаларга жетише алат.

Угуу сезимди өнүктүрүү вербалдык-лингвистикалык интеллектти өнүктүрүүгө таасирин тийгизет. Буга жетишүү үчүн музыканы көп угуу, угуу сезимди өнүктүрүү зарыл.

Ар бир ата-эне өз балдарынын интеллектинин өзгөчөлүктөрүн эске алып, балдарынын кандай жөндөмдүүлүктөрү бар экендигин аныктап такташы, балдарынын жөндөмдүүлүктөрүнө жараша кошумча билим берүүнү уюштуруусу жана кесипке багыт бериши зарыл. Эгерде баланын угуу сезүүсү күчтүү өнүккөн болсо, дарыгердик кесипке окутуумун кереги жок, андай баланы башка кесипке (М: музыка багытында ж.б.) окутуу натыйжалуу болот.

Угуу-сүйлөө жөндөмү өнүккөн болсо, андай бала композитор, ырчы, диктор, программаларды алып баруучу, журналист ж.б. боло алышы мүмкүн. Эгерде баланын логикасы, **математикалык интеллект**ти өнүккөн болсо, андай баладан экономист, бухгалтер же программист, ошондой эле жакшы математика мугалими чыгат [1].

Эгерде ата-эне баласынын жөндөмүн кичине кезинде эле тактап билсе, аны оңой ийгиликке жете турган жолго, кесипке багыттай алат.

XX кылымда психологдор (Б.Ф. Теллов ж.б.) инсандык туйгунун-сезимдердин өсүп-өнүгүшүнө балалык күндөн баштап аракет кылуу зарыл экендигин белгилеп, ар бир балада алгачкы жаралган талант

үрөндөрүн остүрүү керек экендигин айтышат. Ал эми педагогдор ар бир инсанга берилген жөндөмдү өркүндөтүү үчүн көп кырдуу жана терең өздөштүрүлгөн билим талап кылына тургандыгын айтышат.

Акыркы кездерде инсандын «социалдык интеллекттин» изилдөөгө чоң маани берилет. «социалдык интеллектте» инсандын коомдо башка адамдар менен болгон карым-катыш өзгөчөлүктөрү көңүлгө тутулат.

Социалдык интеллект деген башка адамдар менен оңой ымалага келүү, тил табыша алуу жөндөмү, башкалардын көңүлүн жана кылык жоругунун өзгөчөлүктөрүн эске алып, айлана чөйрөсүндөгү адамдар менен оңой мамиле түзүп кетүү жөндөмү катары түшүнүлөт.

Илимпоздордун жүргүзгөн аракеттери азырынча натыйжа бере элек.

Социалдык интеллектти изилдөөдө анын мазмунуна, кызматына, байланыштарына туура баа бере албагандыктан негизги кемчиликтин өзөгү катары белгилөөгө болбойт.

Адистер социалдык интеллектти изилдөөдө когнитивдик мүнөздөмөлөргө өзгөчө көңүл буруу башка адамдардын кабыл алуусун, жүрүм-турум мотивдерин түшүнүүсүн ж.б.у.с. изилдеп чечмелөөгө басым жасайт. Ошондой эле вербалдык интеллект адкагында социалдык интеллект жүрүм-турум аспекети катары каралып, вербалдык ыкманын жардамында (өзүнө - өзү отчет берүү, интроспекция ж.б.у.с.) иш жүзүнө ашырылып өзгөчөлүктөрү каралат.

Социалдык интеллекттин эки фактору бөлүп каралат.

Биринчиси - «социалдык билим тазалыгы (тууралыгы)»: социалдык кубулуштар боюнча тааныштык деңгээли, декларативдик жана тажрыйбалуу билимдин чагылышы. Декларативдик көрсөткүчкө социалдык кубулуштарды үйрөнүүдөгү туура түшүнүк белгиленсе, тажрыйбалык билимде - жекече турмуштук практикасындагы байкоолорунун жыйынтыгы чагылат.

Экинчиси, социалдык-когнитивдик ийкемдүүлүк. Мында инсандын социалдык билимде белгисиз маселелерин чагылдырыш жөндөмү тууралуу кеп болот. Кандайдыр бир нерсени билүү зарылдыгында - аны түшүнүү үчүн кабыл алуу жөндөмү, билим даярдыгы, эске тутуу жөндөмү негизги сапаттар болуп эсептелинет.

Социалдык интеллект үч компонентте мүнөздөлөт. Алардын мазмуну төмөнкүдөй:

1. Когнитивдик компонент:

- социалдык билим - эл, топ жөнүндө түшүнүк, башка адамдарга карата болгон түшүнүк;
- социалдык эске тутум - ысымды, жүздү эске тутуу жөндөмү;
- социалдык туйгу - сезим деңгээли, көңүлдүн аныкталышы, башка адамдардын кыймыл - аракетинин өзгөчөлүгүн түшүнүү (социалдык контекстин чегинде каралган жүрүм - турумду адекваттуу кабыл алуу жөндөмдүүлүгү);

- социалдык божомол - жекече иш аракеттин түзүлүшү, өзүнүн өсүп-өнүгүшүнө байкоо жүргүзүү;
 - өздүк өнүгүүнүн рефлексиясы жана колдонулбаган альтернативдик мүмкүнчүлүктүн байланышы.

2. Эмоционалдык компонент:

- социалдык айкындуулук - эмоционалдык айкындуулук, эмоционалдык сезим, эмоционалдык көзөмөл;

- кошо толгонуу (сопереживание) - башка адамдардын ар кандай сезимдик кырдаалдарын сезип-туя, түшүнө билүү жана андан чыга алуу жөндөмү, өзүн башка бироонун ордуна койо билүү (моралдык жана коммуникативдик эгоцентризмдин төмөндөшү);

- өзүн-өзү башкаруу жөндөмдүүлүгү - өздүк эмоцияны жана өзүнүн каалоосун башкара билүү.

3. Жүрүш –туруш компоненти:

- ангемелешип жаткан адамды угуу учурундагы кабыл алуу мүмкүнчүлүгү, аны менен биргеликте иш жүргүзүүгө даяр болушу жана биргелешкен иш аткаруу жөндөмдүүлүгү;

- коллективдик иш аракетке болгон жөндөм, биргеликте иш жүргүзүү тиби - коллективдүү чыгармачылык;

- социалдык адаптация - башка адамды ишендирүү жана ага кырдаалды түшүндүрүү мүмкүнчүлүгү, башка тарап менен тил табышуу жөндөмү, айлана -чөйрө менен болгон мамилелерде айкындуулук жана социалдык чөйрөдө оңой ыңгайлашуу.

Белгиленген критерийлерди пайдалануу менен социалдык интеллекттин параметрлеринин сандык өнүктүрүүгө эмес, анын баалуулугун жана курулуш тартибин толугу менен аныктоого болот. Айрыкча социалдык интеллекттин негизги компетенциясы анын жалпы программала өнүгүү жөндөмүн билим алуу ишмердигинде пайдаланууга мүмкүнчүлүк болуп саналат.

Социалдык интеллекттин негизинде таланттуу балдардын чөйрөсүнө жана алардын чыгармачылык изденүү жөндөмү жогорку деңгээлдеги баалуулуктарды талдоого алып чыгамедеп, жыйынтык чыгарууга болот.

Азыркы кезде жаш муундарды социалдык интеллектин өстүрүү өтө зарыл иштерден бири саналат. Анткени көптөгөн жаштар мигрант болуп бөтөн эл-жерде иштеп жүрүшөт. Миграция күчөшү шартта социалдык интеллект инсан үчүн эң негизги сапаттардын бири болуп саналат. Мигранттар социалдык интеллектти өнүккөндөрү гана эмес чөйрөгө тез жана оңой ыңгайлашып ийгиликке жетише алса, ал эми социалдык интеллектти өнүккөндөрү ар кандай себептерден (ооруп, үйүн калтырып ж.б.) бейтааныш социалдык чөйрөдө өнүккөндөрү иштей албайт. Ошондуктан мектепте өнүктүрүүдө окуучулардын таанып-билүүсүн өнүктүрүү менен бирге эле, алардын социалдык интеллектти өнүктүрүүгө басым жасалышы зарыл болуп саналат.

Азыр көптөгөн ата-энелер балдарына тилдерин үйрөтүү максатында өтө эрте 5-6 жашынан эле атайын тил үйрөтүүчү борборлорго окууга берүүдө. Балдардын тил үйрөнүү жөндөмдүүлүгү түрдүү болгондуктан, айрым балдар чет тилди оңой эле үйрөнсө, айрым балдар чет тилин үйрөнө албай терс эмоцияларга дуушар болуп жан-дүйнөсүн бузууларга туш болот. Мындай фактор баланын өнүгүшү катары калыптануусуна терс таасирин тийгизет. Ошондуктан ата-энелер балдарынын тубаса тил үйрөтүүнү, тил үйрөнүүгө жөндөмүн аныктап, баланын анан баласын тигил же бул багытта өнүктүрүүгө каршы болот. Ансыз чет тил үйрөтүү баланын өнүгүшү кыйноого айланып калат. Бул маселелерди мектеп психологунун ролу чоң. Окуучуларга тил үйрөтүүнү илимий негизде жүргүзүү тил үйрөтүү натыйжалуу болушуна алып келет. Мектеп психологу окуучунун шык-жөндөмүнүн аныктап, өнүктүрүүгө сунуш берет же башка багытта кошумча иштерди кенеш берет.

Жыйынтыктап айтыганда, билим берүүчүлүктүн тубаса шык-жөндөмү интеллекттин өнүгүшүгө эске алууга өтө зарыл натыйжалуу болушуна алып келет.

Адабияттар:

1. Давлатов С.Р. Менин гениалдуу балам. - Бишкек, 2014. - 392-б.
2. Мурзаев М.С. Психология боюнча сөз. - Бишкек, 2014. 6-б.

Рецензент: д.пед.н., профессор Бабаев Д.